

Avgränsningssamråd inför ansökan om fortsatt täktverksamhet m.m

Rutvik 11:20, 30:3 och S21, Luleå kommun.

BDX Företagen AB

Anneli Utter

2025-12-12

Innehållsförteckning

1. UPPGIFTER OM HUVUDMAN	4
2. INLEDNING	5
3. NUVARANDE TILLSTÅND OCH ÖVRIGA BESLUT	5
4. OMFATTNING AV ANSÖKAN	6
5. SAMRÅD- OCH TILLSTÅNDSPROCESS	7
5.1 SAMRÅDSPROCESS	7
5.2 TILLSTÅNDSPROCESS	8
6. LOKALISERING	8
7. VERKSAMHETSUTÖVARE	9
8. NATUR, KULTUR OCH MARKANVÄNDNING	10
8.1 NATURMILJÖ	10
8.2 YTT- OCH GRUNDVATTENFÖREKOMSTER	10
8.2.1 Miljö kvalitetsnormer för vatten	10
8.3 GEOLOGI	11
8.4 KULTURMILJÖ	11
8.5 KOMMUNALA PLANER	12
8.6 RENNÄRING	12
8.7 INFRASTRUKTUR	12
8.7.1 Kraftledning	12
8.7.2 Vätgasledning	12
9. RIKSINTRESSEN	12
9.1 FRILUFTSLIV	12
9.2 KOMMUNIKATION VÄG	12
9.2 TOTALFÖRSVARET	13
10. VERKSAMHETSBESKRIVNING	13
10.1 AVTÄCKNING, BORRNING OCH SPRÄNGNING	13
10.2 SKUTKNACKNING	13
10.3 KROSSNING- OCH SORTERING	14
10.4 LASTNING	14
10.5 TRANSPORTER	14
10.6 ÅTERVINNING AV AVFALL	14
10.6.1 Asfalt (17 03 02)	15
10.6.2 Schaktmassor (17 05 04)	15
10.6.3 Återvinning av schaktmassor för anläggningsändamål	15
10.6.4 Efterbehandling	15

11. FÖRUTSEDD MILJÖPÅVERKAN	16
11.1 LANDSKAPSBILD	16
11.2 NATURMILJÖ.....	16
11.3 UTSLÄPP TILL MARK- OCH VATTEN.....	16
11.4 UTSLÄPP TILL LUFT	17
11.5 DAMNING	17
11.6 BULLER	17
11.7 VIBRATIONER OCH LUFTSTÖTSVÅGOR	17
11.8 DRIVMEDEL OCH KEMIKALIER	18
11.9 AVFALL	18
11.9.1 Produktionsavfall	18
11.9.2 Utvinningsavfall	18
11.10 KLIMATFÖRÄNDRINGAR OCH ÖVRIGA HÄNDELSER	18
11.11 OLYCKSRISKER OCH PLANERADE SKYDDSÅTGÄRDER	19
12. SEVESOVERKSAMHET	19
12.1 RISKER.....	19
13. MILJÖKONSEKVENSBESKRIVNING	20
14. FRÅGOR, FÖRSLAG OCH SYNPUNKTER	20

Bilagor:

1. Exploateringsplan

1. Uppgifter om huvudman

BDX Företagen AB

Box 854

971 26 Luleå

Organisationsnummer: 556207-3329

Kontaktperson angående verksamhetsfrågor:

Tfn: Anders Göransson, BDX Företagen AB, 070-233 53 39

E-post: anders.goransson@bdx.se

Kontaktperson angående miljö- och tillståndsfrågor:

Tfn: Anneli Utter, BDX Företagen AB, 0923-668 06

E-post: anneli.utter@bdx.se

Fastighetsägare:

Rutvik 11:20:

BDX Företagen AB, Box 854, 971 26 Luleå

Rutvik samfällid fastighet S21>2:

Rutviks Samfällighetsförening

c/o Björn Gunnarfeldt

Tolvmannsvägen 6

975 96 Luleå

Rutvik 30:3>4:

Gunnar Tåhlin, Västra Varvsgatan 18A, 972 36 Luleå

Kommun där verksamheten bedrivs: Luleå

Län där verksamheten bedrivs: Norrbottens län

Ungefärliga koordinater för täkten är:

N: 7303495, E: 827071 enligt Sweref 99 TM

2. Inledning

Täktverksamhet i området runt Degerberget har bedrivits av flertalet aktörer under många år. Norrbottens Entreprenad och Maskin AB (NEMA) har bedrivit verksamhet inom fastigheten Rutvik 11:20 sedan år 2016. NEMA är ett dotterbolag till BDX Företagen AB och har under december 2025 fusionerats in i moderbolaget.

BDX Företagen AB avser att söka tillstånd enligt miljöbalken för utökad täktverksamhet samt återvinning av icke-farligt avfall som schaktmassor och asfalt. Planerad verksamhet kommer att ske inom fastigheterna Rutvik 11:20, 30:3>4 och S21.

På grund av större infrastruktursatsningar och projekt i Luleå så kommer den tillståndsgivna mängden material i täkttillståndet ta slut innan utgången av nuvarande tillstånd vilket ligger till grund för kommande ansökan om utökning. Planerade projekt är bland annat SSAB:s elektrostålverk, LKAB:s industripark, Norrbottniabanan, Luleå hamn, nya kraftledningar, vätgasledning, vägar, bostäder m.fl.

Det bergmaterial som utvinns i Rutvik håller en hög och jämn kvalitet och uppfyller kraven för ett stort antal olika användningsområden och kan därför tillgodose behovet för ett flertal olika användningsområden.

3. Nuvarande tillstånd och övriga beslut

Nuvarande tillstånd innehas av Norrbottens Entreprenad och Maskin AB (NEMA). Tillståndet daterat 2020-02-20 (dnr 551-9862-19) och beslut daterat 2022-05-13 (dnr: M-2020-2736) omfattar brytning och krossning av berg, lagring och återvinning av icke-farligt avfall, tabell 1. Verksamheten omfattas även av Sevesolagstiftning, den lägre nivån.

Tabell 1. Nuvarande verksamhetskoder

Verksamhetskod	Myndighet	Aktuell del av verksamhet
10.20 B	Länsstyrelsen Norrbotten 2020-02-10 dnr 551-9862-19	Täkt inom brytningsområdet av högst 6 900 000 ton berg till och med den 31 januari 2040
10.50 C	Länsstyrelsen Norrbotten 2020-02-10 dnr 551-9862-19	Uppställning och drift av kross- och sorteringsverk,
90.40 C	Länsstyrelsen Norrbotten 2020-02-10 dnr 551-9862-19	Lagring av icke-farligt avfall i form av asfalt och kalkslam (mesa) om avfallet ska användas för byggnads- eller anläggningsändamål.
90.110 C	Länsstyrelsen Norrbotten 2020-02-10 dnr 551-9862-19	Yrkesmässigt återvinna icke-farligt avfall genom mekanisk bearbetning, om den tillförda mängden avfall är högst 10 000 ton per kalenderår,
90.141 C	Miljö- och byggnadsnämnden Luleå kommun 2022-05-13 Dnr: M-2020-2736	Max 750 000 ton externa massor till bullervall som avses användas som del i efterbehandling.

4. Omfattning av ansökan

Den nya ansökan avser uttag av 20 000 000 ton berg och 1 000 000 ton morän inom en period av 20 år. En tillståndstid på 20 år medför en långsiktig planering och god framförhållning av verksamheten. Trenden är och har varit under en längre tid att antalet täkter regionalt och nationellt minskar. Kvarvarande täkter behöver därför öka sitt uttag för att möta en allt större efterfrågan i byggnads- och infrastrukturprojekt.

Normalproduktionen har under de senaste åren legat mellan 200 000–500 000 ton per år men för att kunna tillgodose leveranser vid en ökad efterfrågan avser BDX att söka tillstånd för att utvinna upp till 1 800 000 ton berg under vissa år. Tillståndsansökan kommer, utöver själva bergtäktsverksamheten, även inkludera verksamheter som mottagning och återvinning av schaktmassor och riven/fräst asfalt samt återvinning av avfall för anläggningsändamål som i tidigare tillstånd, tabell 2.

Tabell 2. Verksamheten omfattas av följande verksamhetskoder (Miljöprövningsförordningen 2013:251):

Verksamhets-kod	Miljöprövningsförordning	Aktuell del av verksamhet
10.11 B	4 kap 2§ Täkt av berg, naturgrus eller andra jordarter, förutom torv, med ett verksamhetsområde som är större än 25 hektar, om verksamheten inte endast innebär uppläggning och bortforsling av redan utbrutet och bearbetat material efter det att tillsynsmyndigheten meddelat beslut om att täkten är avslutad. Förordning (2024:980).	Uttag av 20 000 000 ton berg och 1 000 000 ton morän under 20 år.
10.50 C	4 kap 6§ Anläggning för sortering eller krossning av berg, naturgrus eller andra jordarter. 1. inom område som omfattas av detaljplan eller områdesbestämmelser, eller 2. utanför område som omfattas av detaljplan eller områdesbestämmelser, om verksamheten bedrivs på samma plats under en längre tid än trettio kalenderdagar under en tolv månadersperiod.	Krossning och sortering av berg och morän
90.30 B	29 kap 48 Lagring av icke-farligt avfall som en del av att samla in det, om mängden avfall vid något tillfälle är 1. mer än 30 000 ton och avfallet ska användas för byggnads- eller anläggningsändamål, eller 2. mer än 10 000 ton annat icke-farligt avfall i andra fall. Tillståndsplikten gäller inte om verksamheten är tillståndspliktig enligt 56 a §. Förordning (2025:660).	Lagring av icke farligt avfall, riven/fräst asfalt och schaktmassor
90.110 C	29 kap 41§ 1. yrkesmässigt återvinna icke-farligt avfall genom mekanisk bearbetning, om den tillförda mängden avfall är högst 10 000 ton per kalenderår, eller 2. genom krossning, siktning eller motsvarande mekanisk bearbetning återvinna avfall för byggnads- eller anläggningsändamål. Förordning (2016:1188).	Krossa och/eller sortera externa schaktmassor och asfalt för återvinning.
90.141 C	29 kap 35§ återvinna icke-farligt avfall för anläggningsändamål på ett sätt som kan förorena mark, vattenområde eller grundvatten, om föroreningsrisken är ringa. Förordning (2016:1188).	Återvinning av externa massor som avses användas som del i efterbehandling.

5. Samråd- och tillståndsprocess

5.1 Samrådsprocess

Ansökningsprocessen inleds alltid med samråd. I samrådsunderlaget beskrivs den planerade verksamheten och omgivningsförutsättningar samt en översiktlig redovisning av relevanta miljöaspekter och förutsedd påverkan på dessa. Informationen syftar till att översiktligt beskriva de planer som bolaget har för verksamheten samt ge tillfälle för berörda att meddela sina synpunkter.

Den aktuella verksamheten ska enligt bestämmelserna i 6 § miljöbedömningsförordningen (2017:966) antas medföra betydande miljöpåverkan, vilket innebär att samrådsförfarandet ska inledas med avgränsningssamråd. Något undersökningssamråd har därför inte genomförts.

Avgränsningssamråd ska enligt bestämmelserna i 6 kap. 30 § miljöbalken hållas med länsstyrelsen, tillsynsmyndigheten, övriga statliga myndigheter, sameby, enskilda som kan antas bli särskilt berörda samt allmänhet. Syftet med avgränsningssamråd är att miljökonsekvensbeskrivningen ska få lämplig omfattning och detaljeringsgrad.

Samrådet sker ofta genom ett adresserat utskick eller så kan information om den planerade verksamheten finnas tillgängligt på verksamhetsutövarens webbplats. Allmänheten informeras genom en annons i ortstidningarna. Detta dokument utgör ett skriftligt underlag av avgränsningssamrådet. Alla synpunkter kommer att sammanställas i en samrådsredogörelse tillsammans med information om hur dessa synpunkter har hanterats i arbetet med ansökan. Samrådsredogörelsen kommer att bifogas den kommande tillståndsansökan.

Aktuell samrådshandling med samrådskarta skickas till:

Länsstyrelsen i Norrbottens län

Luleå kommun

SGU

Skogsstyrelsen

MSB

Trafikverket

Gällivare sameby

Försvarsmakten

Norrbottens ornitologiska förening

Sametinget

Rutviks jaktvårdsförening,

Naturvårdsverket

Naturskyddsföreningen i Luleå

Samråd med särskilt berörda sker genom ett direktutskick med kortfattad information om planerad verksamhet och med hänvisning till BDX websida där den skriftliga samrådshandlingen och kartmaterial finns.

Samråd med särskilt berörda begränsas till boende/ägare till fastigheter inom ca 1 km från gränsen till planerat verksamhetsområde på östra sidan av väg E4. Boende på västra sidan om väg E4 bedöms störas mer av buller från E4:an än av täktverksamheten.

Eftersom verksamheten omfattas av bestämmelserna i Lag (1998:381) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvariga kemikalieolyckor (Seveso) avser denna handling även samråd enligt 13 § i ovan nämnda lag.

5.2 Tillståndsprocess

När aktuella och eventuella nya utredningar (utifrån inkomna synpunkter i samrådet) är utförda sammanställs en ansökningshandling med tillhörande miljökonsekvensbeskrivning, kartor och utredningar. Ansökningshandlingen lämnas till Länsstyrelsens miljöprövningsdelegation som remitterar handlingarna till olika myndigheter för synpunkter och eventuella behov av kompletteringar. När ansökan anses komplett kungörs den genom annons i lokal dagspress och skickas ut till aktuella myndigheter i syfte att informera samt ge myndigheter och enskilda möjlighet att lämna synpunkter om den sökta verksamheten.

BDX får sedan möjlighet att bemöta inkomna synpunkter under den fortsatta handläggningen. Beslutet utförs av MPD och kan överklagas till mark- och miljödomstolen av myndigheter, sakägare och av sökande beroende på utgång. Ytterst är det domstolen som avgör vem som berörs av beslutet och har rätt att överklaga.

6. Lokalisering

Den befintliga täkten ligger 750 meter öster om väg E4, cirka 2,5 km nordost om byn Rutvik och 15 km norr om Luleå centrum, figur 1.

Figur 1. Översiktsskarta med befintlig bergtäkt markerad med rött och närmsta boende med blått.

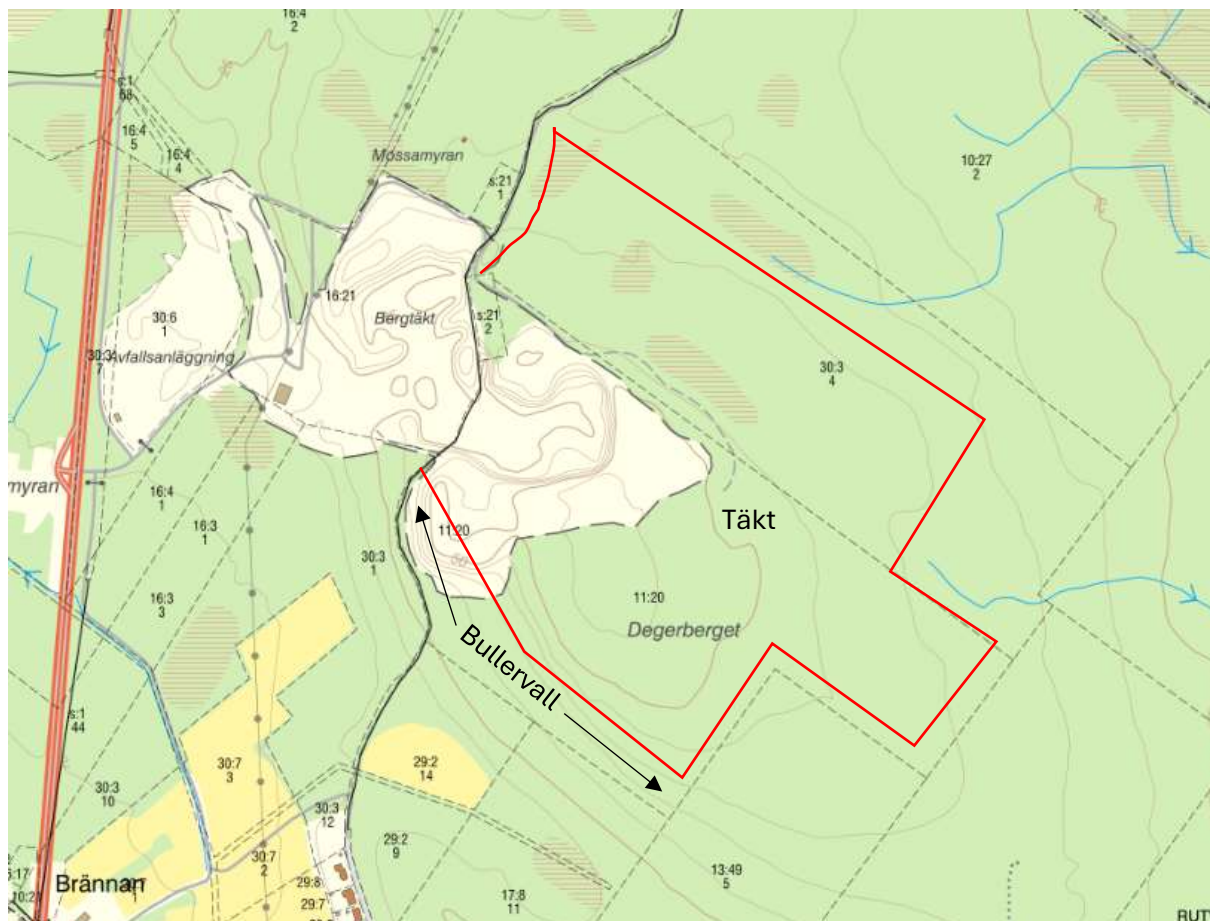
Närmaste bostäder finns på Degerbergsvägen i byn Brennan cirka 500 meter sydväst om planerat utökningsområde.

Till täkten finns en befintlig transportväg som ansluter till väg E4 i väst.

I området har täktverksamhet bedrivits under många år av olika aktörer men idag är det endast BDX och Swerock som har verksamheter här.

Mellan täkt och väg E4 i väst ligger Green Cares avfallsanläggning.

Utökning av täkten kommer ske inom fastigheterna Rutvik 11:20, S21 och 30:3>4, figur 2.

Figur 2. Skiss över planerat verksamhetsområde markerat med rött. OBS ej skalnligt.

7. Verksamhetsutövare

BDX Företagen AB, har sitt säte i Luleå och bildades hösten 2003 genom sammanslagning av tre företag. BDX jobbar över hela landet med norra Sverige som sin hemmamarknad.

Koncernen har ca 700 anställda, med 275 kontrakterade medleverantörer som i sin tur har 1900 anställda med totalt 1600 fordon.

I BDX-koncernen ingår moderbolaget BDX Företagen AB samt dotterbolagen Bimac, BDX Miljö AB, BDX Skog AB, Spånga Distribution AB, Svalget Återvinning AB, BDX Rail AB, Civil Works Nordic AB, Olab AB och NEMA som nu har fusionerats in.

För att tillfredsställa behovet av närhet till kund och specialkompetens är BDX uppdelat i 5 divisioner, BDX Ballast, BDX Nord, BDX Syd, BDX Infra samt BDX Logistik & Miljö.

BDX Företaget AB arbetar aktivt med att förebygga miljöstörningar och har ett ledningssystem som är certifierat enligt ISO14001-2015 samt ISO 9001:2015.

8. Natur, kultur och markanvändning

8.1 Naturmiljö

Naturtypen på fastigheten Rutvik 11:20 består främst av blandskog av tall och björk och hållmark på de högre belägna delarna av berget. Norr om befintlig täkt inom fastigheten Rutvik 30:3, som ingår i utökningsområdet, finns områden med sumpskog.

Inom eller i direkt anslutning till den aktuella verksamheten finns inga registrerade naturvärden, nyckelbiotoper eller andra former av naturmiljöer vilka kan behöva särskild hänsyn.

Området runt Djuptjärnen som ligger cirka 450-500 meter öster om planerat brytområde och beskrivs i Luleå kommuns översiktsplan (ÖP 2021) som ett ”Opåverkat våtmarksområde med anslutande naturskog”. Området ska bevaras för biologisk mångfald och ekologiska processer.

För att utreda naturmiljön inom det område som tas i anspråk av den ansökta verksamheten och i ett påverkansområde runt detta har en naturvärdesinventering genomförts. Inventeringen visade att utökningsområdet främst består av produktionsskog utan högre naturvärden. Naturvärdesinventeringen har genomförts enligt svensk standard och kommer bifogas ansökningshandlingarna.

8.2 Yt- och grundvattenförekomster

Täkten ligger inom tre delavrinningsområden men inte inom någon grundvattenförekomst enligt Vatteninformationssystem Sverige (VISS), figur 3.

Närmsta ytvattenförekomst är Djuptjärnen öster om planerat verksamhetsområde. Djuptjärnen avvattnas genom Djuptjärnsbäcken och Notfjärdsbäcken till Granöfjärden.

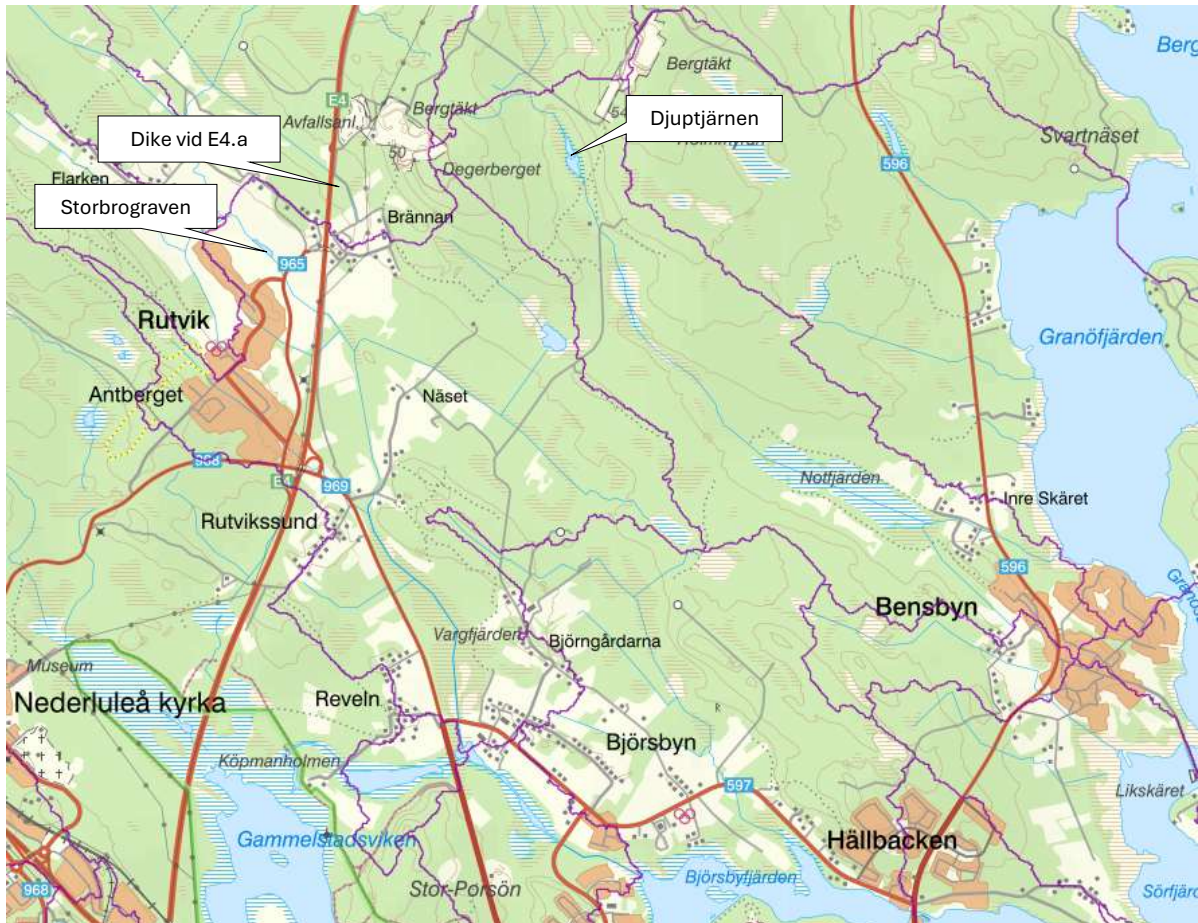
Sydväst om täkten finns ett dike som går mot väst under E4:an mot golfbanan. Detta dike binder sedan ihop med Krivobäcken och Storbrogreven och rinner tillbaka österut under E4:an i höjd med Rutvik och vidare mot sydöst där det mynnar ut öster om Reveln, figur 3.

8.2.1 Miljö kvalitetsnormer för vatten

Inom vattenförvaltningen används miljö kvalitetsnormer (MKN) för att ange krav på vattnets kvalitet vid en viss tidpunkt. För grund- och ytvatten finns fastställda MKN för särskilt utpekade vattenförekomster. I täktens närhet finns endast miljö kvalitetsnormer för vattenförekomsten Storbrogreven, tabell 3.

Tabell 3. Miljö kvalitetsnormer och kvalitetskrav för Storbrogreven

Vattenförekomst	Ekologisk status	Kemisk status	Tillkomst/härkomst
Storbrogreven (WA89042002)	God Ekologisk status 2027	God kemisk ytvattenstatus med undantag för Hg och PBDE	Naturlig

Figur 3. Täckens lokalisering i förhållande till ytvattenförekomster. Lila linjer visar delavrinningsområden.

8.3 Geologi

Berggrunden runt Degerberget utgörs i huvudsak av en Paragnejs. Petrografisk analys av bergmaterialet visar att berget är homogent med avseende på bergartssammansättning och utgörs av mörkgrå, medel- till grovkornig sedimentgnejs (paragnejs).

8.4 Kulturmiljö

Inom eller i anslutning till den aktuella verksamheten finns inga registrerade fornlämningar eller kulturminnen. Länsstyrelsen bedömer dock att det är sannolikt att det finns fornlämningar i området som idag inte är kända så en arkeologisk utredning är planerad att genomföras under år 2026.

8.5 Kommunalplaner

Luleå kommun arbetar med att ta fram en ny fördjupad översiktsplan för området Bensbyn-Björnsbyn. Den fördjupade översiktsplanen är en ändring av kommunens översiktsplan för det aktuella området. Den fördjupade översiktsplanen visar hur kommunen vill att mark- och vattenområden ska användas och utvecklas på lång sikt, till exempel hur bebyggelse, natur- och kulturmiljöer ska användas, utvecklas och bevaras. Den fördjupade översiktsplanen Bensbyn - Björnsbyn ska bidra till att bland annat skapa fler arbetsplatsområden.

8.6 Rennäring

Täkten ligger inom Gällivare samebys vinterbetesland men området omfattas inte av riksintresse för rennäringsen enligt karta på sametingets websida.

Gällivare sameby är en skogssameby i Norrbottens län. Samebyn har sina åretruntmarker i Gällivare kommun samt vinterbetesmarker i Gällivare, Överkalix, Jokkmokks, Luleå och Bodens kommuner. Vintermarkerna nyttjas under tiden 1 oktober till och med 30 april.

För fjäll- och skogssamebyar innebär ”vinterbetesmarkerna” de delar av renskötselområdet i Sverige som inte utgörs av ”året-runt-markerna” och koncessionsområden.

8.7 Infrastruktur

8.7.1 Kraftledning

Cirka 300 meter väster om nuvarande verksamhetsområde finns en kraftledning som går i sydvästlig-nordostlig riktning. Denna bedöms inte påverkas av utökningen av täkten.

8.7.2 Vätgasledning

En vätgasledning är planerad att dras från Letsi i Jokkmokk till Hertsön i Luleå av Nordion Energi. Enligt utförd utredning och Luleå kommuns fördjupade översiktsplan så ligger planerad ledning inom täktens utökningsområde. Dialog pågår med Nordion.

9. Riksintressen

9.1 Friluftsliv

Området är klassat som Riksintresse för det rörliga friluftslivet enligt 4 kap 2§ miljöbalken. Riksdagen har i 4 kap MB angivit ett antal områden i landet som är av riksintresse i sin helhet med hänsyn till de natur- och kulturvärden som finns där. Det gäller ett stort antal områden där bland annat Kustområdet och Norrbottens skärgård ingår. Inom Luleå kommun har riksintresset bestämts gälla land och vattenområden från E4 och ut mot havet.

Inga kända vandrings-, MTB- eller skoterleder finns i området runt täkten enligt Luleå kommunkarta.

9.2 Kommunikation väg

Väg E4 omfattas av riksintresse enligt 3 kap 8§ miljöbalken.

9.2 Totalförsvaret

Täkten ligger inom ett område som omfattas av riksintresse för Försvarsmakten enligt 3 kap 9§ miljöbalken (stoppområde för höga objekt, väderradar, MSA område (*Försvarsmaktens riksintressekatalog, FM2022-23088:1 Bilaga 12*)).

10. Verksamhetsbeskrivning

Brytningen av berg är planerad att utföras i och nordöstlig riktning och täktbotten kommer ligga på cirka +22 m.ö.h. bilaga 1.

Verksamhetsområdet omfattar 64,5 ha och brytområdet 55,2 ha.

Följande moment kommer att bedrivas inom verksamheten:

- Vegetationsavtäckning med grävmaskin
- Losshållning av berg (borrning och sprängning)
- Skutknackning
- Krossning och sortering
- Lastning och utleverans till kunder
- Återvinning av avfall i anläggningsändamål
- Lagring och återvinning av icke farligt avfall

10.1 Avtäckning, borrning och sprängning

Innan sprängning kan ske avtäcks det planerade uttagsområdet med grävmaskin. Avtäckning anpassas efter uttaget och är normalt inte större än vad som erfordras för brytning under närmast förestående 2-årsperiod. Avbaningsmassor läggs i särskilda upplag och kan delvis fungera som insyns- och bullerskydd. Avbaningsmassor, morän, kan säljas på marknaden och/eller användas i buller- och insynsvallar och därefter för kommande efterbehandling av täkten.

Borrning- och sprängning utförs av anlitate underentreprenörer. Borrning sker vanligen med en borrhandsvagn med dieselhydraulisk utrustning av topphammartyp. Inför borrning upprättas en borrhingsplan som anger försättning, hålavstånd, håldjup, hållutning och håldiameter. Borrning görs vanligtvis för en sprängsalva åt gången, arbetet bedrivs under ca 1–2 veckor.

Storleken på sprängsalvorna varierar men ligger normalt inom intervallet 35–70 000 ton.

Sprängning sker cirka 3–10 gånger per år vid normalproduktion. Vid ett större projekt i området kan antalet sprängningar öka till närmare 36 per år under den period som projektet pågår.

10.2 Skutknackning

Block från sprängning som ej kan matas in i förkrossen samlas löpande på upplag för att senare bearbetas. Skutknackning sker kampanjvis vardagar mellan 07.00 och 18.00 under cirka 1-2 veckor beroende på produktionsmängd.

10.3 Krossning- och sortering

Inga permanenta krossanläggningar finns inom området. Vid krosskampanjer tas mobila krossar in. Produktion av krossmaterial har de senaste åren skett dygnet runt (oftast måndag-torsdag) i cirka 4-6 månader under vår och senhöst. Krossning sker dygnet runt för att få högsta möjliga effekt på den mobila krossanläggningen och därmed förkorta krosskampanjerna

Antalet krosskampanjer kan öka under vissa år vid större projekt i området.

Inom verksamhetsområdet kommer planer för uppställning av mobila kross- och sorteringsverk samt ytor för upplag av krossprodukter, schaktmassor och asfaltmassor att anläggas.

10.4 Lastning

Arbete med lastning av material för transport till kund bedrivs i normalfallet dagtid, måndag till fredag mellan kl. 06.30 och 16.00. Vi större projekt kan det bli aktuellt med 06.00-18.00 eller 06.00-22.00.

10.5 Transporter

En befintlig transportväg finns mellan väg E4 och täkt. Transporter kommer ske via denna transportväg och vidare till kund/projekt. Transportfrekvensen kommer variera beroende på storlek på projekt och efterfrågan av material. Vid en produktion på 500 000 ton per år, som det varit de senaste åren, beräknas antalet uttransporter till cirka 12 500 per år. Beräknat på en lastvikt på cirka 40 ton och 220 arbetsdagar per år ger det i genomsnitt 57 uttransporter per dag (114 fordonsrörelser) vilket ligger i nivå med den nuvarande verksamheten.

Beroende på projekt i närområdet så kan transportfrekvensen öka till det dubbla under vissa år eller perioder och sjunka under andra år.

Transporter med material för återvinning samordnas till stor del med uttransporter av bergmaterial, vilket bidrar till att minska det totala antalet transporter till och från området.

10.6 Återvinning av avfall

Återvinning av schaktmassor och riven/fräst asfalt kommer ske vid behov. Årliga mängder är svårt att förutse då det beror på projekt i området. Uppskattade mängder ses i tabell 4.

Tabell 4. Uppskattade mängder avfall för återvinning samt för efterbehandlingsändamål.

Mottagning och återvinning	Mängd
Total mängd jord- och schaktmassor för återvinning i anläggnings och efterbehandlingsändamål	Cirka 550 000 ton (totalt under 20 år) Cirka 20 000 – 30 000 ton per år
Återvinning schaktmassor, blandning i slitlager eller försäljning	Cirka 100 000 ton/år
Återvinning av asfalt	Cirka 50 000 ton/år

10.6.1 Asfalt (17 03 02)

Mängden rivna/frästa asfaltmassor för återvinning beräknas till cirka 50 000 ton per år.

Mängden asfaltrester som lagras skall hållas så liten som möjligt. Analys på laboratorium vid misstanke om stenkolstjära kommer utföras för att säkerställa att inte någon gammal asfalt innehållande stenkolstjära kommer in på området. Asfalt med en PAH-16 halt < 70 mg/kg (ppm) anses vara fri från stenkolstjära.

Upplag av riven/fräst asfalt och krossad asfalt kommer läggas upp på hårdgjord yta av tätt packat stenmjöl

Krossning av asfalt sker i samband med krossning av berg. Asfalten kan användas i framställning av ny asfalt alternativt säljas för återvinning i vägprojekt.

10.6.2 Schaktmassor (17 05 04)

Schaktmassor kommer periodvis tas in och löpande sorteras alternativt krossas i samband med krossning av berg. Mängden inkommande massor beräknas till cirka 100 000 ton per år.

Massor som ska lagras och bearbetas i täkten ska klara Naturvårdsverkets nivåer för *Mindre än ringa risk* samt riktvärden för *Känslig Mark, KM, då inga nivåer för alifater och aromater finns med i nivåerna för MRR*.

De olika fraktionerna kan bland annat användas för att höja finmaterialhalten i slitlager och eventuellt bärlager enligt Trafikverkets krav men kan även säljas på marknaden för andra ändamål som t.ex. fyllnadsmassor.

15

10.6.3 Återvinning av schaktmassor för anläggningsändamål

Det kan även bli aktuellt att använda inkommande schaktmassor vid efterbehandling av täkten för att ge bättre förutsättningar för framtida beskogning.

Jord/schaktmassor som planeras att tas emot i täkten kommer att användas för att förlänga bullervallen mot närboende. Beräknad mängd som krävs för att förlänga befintlig bullervall uppskattas till cirka 550 000 ton. En viss del av detta material kommer utgöras av avtäckningsmassor men större delen beräknas komma från inkommande schaktmassor.

Utöver de massor som ska användas till bullervallen så ser BDX även ett behov av massor för succesiv efterbehandling eftersom bullervallen kommer vara kvar under tiden som täktverksamhet pågår. Massorna behövs främst för att bygga slänter mot branta bergväggar löpande efter avslutad brytning.

Återvinning av jord/schaktmassor för anläggningsändamål kan ske med upp till 20 000–30 000 ton per år. Mängden kan variera beroende på hur stor yta som kan återställas åt gången utan att påverka driften i täkten samt tillgången på lämpliga massor. Vissa år sker ingen återvinning alls.

10.6.4 Efterbehandling

I samband med pallbrytning uppkommer vertikala brottytor. Planerad efterbehandling av området innebär snedsprängning av brytväggen med en lutning av cirka 1:2. Slänter och upplagsytor kommer att täckas med jord och avbaningsmassor för att underlätta vegetationsetablering. Området kommer slutligen att beskogas.

Efterbehandlingsplaner för 20 år fram i tiden kan dock komma att ändras beroende på hur Luleå växer så inför avslutning av täktverksamheten kommer en detaljerad efterbehandlingsplan att tas fram i god tid i samråd med tillsynsmyndigheten och markägarna.

11. Förutsedd miljöpåverkan

11.1 Landskapsbild

Verksamheten innebär en omformning av landskapet inom brytområdet och därmed en lokal påverkan på landskapsbilden. En påverkan av landskapsbilden i området finns redan idag på grund av pågående verksamheter i området.

Verksamhetsområdet ligger till stor del omgiven av skog vilket begränsar insynen till täkten. Det kommer främst vara människor som vistas i täktens närhet som kommer påverkas av den förändrade landskapsbilden jämfört med nuläget.

11.2 Naturmiljö

En utökning av täktverksamheten innebär en förändring av naturmiljön. Det som idag är skog inom det planerade brytområdet kommer ersättas med bergtäkt under tiden verksamheten pågår och en tid därefter. En naturvärdesinventering samt fågelinventering har utförts för att utreda förekommande art- och biotopvärden inom det planerade verksamhetsområdet och i ett påverkansområde på cirka 200 meter runt verksamhetsområdet. Inventerat område består mestadels av brukad skog med normala naturvärden för den typ av skogsmark med uppväxande skog i olika åldrar, där få träd uppnår 100 år. Uppe på höjdryggen närmast befintligt täktområde finns ett område med äldre tallar där ett mindre antal når 200 år. Området har naturvärden men når ej upp till Naturvärdesklass 3.

Påverkan på naturmiljön från den planerade verksamheten kommer att redovisas i kommande miljökonsekvensbeskrivning.

11.3 Utsläpp till mark- och vatten

Verksamhetsrelaterade utsläpp till mark och vatten är i huvudsak utsläpp av kväve i samband med sprängning samt olja och diesel vid haveri eller läckage i samband spräng- och krosskampanjer.

I samband med bergsprängning kan inte utsläpp av kväve helt undvikas eftersom alla praktiskt användbara sprängämnen är baserade på kväveföreningar.

För att förhindra läckage och utsläpp i samband med verksamheten i täkten kommer nödvändiga försiktighetsåtgärder att vidtas för att minimera risken för förorening av yt- och grundvattnet. Det dagvatten som uppstår inom verksamhetsområdet från t.ex. upplagsområden, på grund av nederbörd, kommer ledas ut från täktområdet till en sedimenteringsanläggning med oljefälla så att petroleumföroreningar vid ett eventuellt spill kan omhändertas.

Sedimentationsbassängen samlar även upp kväve och suspenderade partiklar som transporteras med dagvatten från täktområdet. Vattnet från sedimentationsbassängerna infiltreras därefter i marken.

11.4 Utsläpp till luft

Miljöpåverkan är främst i form av avgaser från fordon, maskiner och elverk i tåkten (då dessa drivs med diesel) och genom avgasutsläpp från trafik till och från området. De ämnen som alstras av dieseldrivna transporter och arbetsmaskiner är framför allt kväveoxider (NOx), koldioxid (CO₂), kolmonoxid (CO) och kolväten (HCx).

För att minska utsläppen från trafiken strävar BDX efter att köra bränslesnåla fordon och att köra kortare transportsträckor där så är möjligt. Luftföroreningar, som följer av avgaser, hålls nere genom användande av nyare "miljövänligare" maskiner vid produktion och transport.

11.5 Damning

Luften kan påverkas av damning som uppkommer vid brytning och lastning samt från arbetsytor och vägar under torrperioder. BDX är angelägna om att motverka damning, i första hand ut arbetsmiljösynpunkt men även för att undvika negativ påverkan på omgivande miljö och kringboende. Damningen begränsas genom att krossar, sorteringsverk och transportband kapslas in. Även transportväg och upplag dammbekämpas vid behov.

En s.k. buffertzon kommer att lämnas mot omgivning där det går för att ytterligare minska påverkan från damning, buller och insyn.

11.6 Buller

Buller uppkommer främst från de maskiner som används vid krossning och lastning. Momenten som alstrar buller är främst borring, knackning, sprängning samt transporter. BDX försöker i så stor utsträckning som möjligt reducera det buller som uppstår från krossverksamheten genom att placera bullrande maskiner i skydd av upplag och befintliga brytfronter.

En bullerutredning kommer att utföras för att undersöka vilken påverkan den planerade verksamheten kan komma att medföra på omgivande bostadsbebyggelse. Resultatet kommer att ligga till grund för vilka eventuella åtgärder som kan vara lämpliga att vidta för att begränsa bullerstörningar.

11.7 Vibrationer och luftstötsvågor

I samband med sprängning uppkommer markvibrationer och luftstötsvågor som sprids till omgivningen. Beroende på varierande förutsättningar avseende bergkvalité, utslagsriktning, läge, förekomst av sprickor, väderförhållanden m.m. varierar också storleken på vibrationerna till viss del från en sprängning till en annan.

De tillåtna vibrationsnivåerna (4 mm/s) som brukar sättas av tillståndsprövande myndigheter som "begränsningsvärden" är aldrig eller mycket sällan relaterade till risken för skada på byggnader. De värden som fastställts är i stället s.k. komfortvärden i betydelsen att vibrationsrestriktioner sätts för att minska störningen för närboende. Risken för skada på byggnader uppstår i regel vid betydligt högre värden än dessa.

Luftstötsvågor från sprängningar kan orsaka störningar för närboende t.ex. genom att fönsterrutor skallrar. Luftstötsvågor till följd av sprängning får i nuvarande tillstånd uppgå till högst 120 Pa (frifältsvärde) vid bostäder för att inte orsaka störning.

Inför varje sprängning informeras berörda i området. Vid sprängtillfället används varning i form av ljudsignal. Genom att spränga större salvor vid färre tillfällen samt krossa under kampanjer så begränsas eventuella störningar av buller och vibrationer till färre störningstillfällen.

En vibrations- och luftstötsutredning kommer att utföras och redovisas i kommande miljökonsekvensbeskrivning.

11.8 Drivmedel och kemikalier

Verksamma maskiner i tåkten och BDX lastbilar som används vid uttransporter kommer att drivas med MK1 diesel som förvaras i godkända ADR-tankar. Cistern och tankar genomgår besiktning enligt gällande lagstiftning. Små mängder kemikalier som t.ex. smörjolja och fett lagras i en miljöcontainer.

Säkerhetsdatablad för samtliga kemikalier kommer att finnas tillgängliga på plats i verksamheten.

Spillberedskap finns i alla arbetsfordon som jobbar inom täktområdet. Fordonspärmen som finns i alla BDX fordon innehåller instruktioner och rutiner för olika typer av nödlägen.

11.9 Avfall

11.9.1 Produktionsavfall

Produktionsavfallet från täktverksamheten utgörs främst av trasiga delar från kross- och sorteringsanläggningarna och farligt avfall i form av oljeprodukter kan uppkomma vid reparationer av maskiner. Varje enskild underleverantör tar hand om det avfall som uppstår under sin verksamhet. Avfall och farligt avfall skall transporteras av företag med tillstånd för att transportera avfall respektive farligt avfall till godkänd mottagningsanläggning.

11.9.2 Utvinningsavfall

Utvinningsavfall regleras enligt förordning (2013:319) om utvinningsavfall. För en anläggning som ger upphov till utvinningsavfall ska en avfallshanteringsplan finnas. Materialslag från täktverksamhet som kan utgöra utvinningsavfall är stenhjul som sedimenterat i sedimentationsdammar och inte återförs till produktionsprocessen, borrkax som inte används och avbaningsmassor som inte används vid efterbehandling eller andra anläggningsändamål. Avbaningsmassor kommer att användas för buller- och insynsvallar under pågående verksamhet och därefter till efterbehandling. Finmaterial som ansamlas som slam i sedimentationsdammar mm kommer att återföras till produktionen.

BDX bedömer därmed att inget utvinningsavfall uppstår i tåkten utan allt material går tillbaka in i förädlingsprocessen och därmed inte omfattas av begreppet avfallsanläggning enligt 5 § utvinningsavfallsförordningen, och ingen skyldighet att utforma en avfallshanteringsplan föreligger därmed.

11.10 Klimatförändringar och övriga händelser

Ökade skyfallsmängder kan medföra ökade dagvattenmängder som ska passera sedimentationsanläggningen. Långvarig torka kan ge upphov till större besvär med damning men detta kan motverkas med ökade dammbindande insatser. I övrigt bedöms inte verksamheten vara sårbar för klimatförändringar eller några yttre händelser i övrigt.

11.11 Olycksrisker och planerade skyddsåtgärder

Inom BDX Koncernen finns mångårig erfarenhet av täktverksamhet. Riskerna för olyckor är därmed väl kända. Olyckshändelser som kan förekomma inom området är fallolyckor, sprängolyckor, brand och fordons- eller maskinhaverier. Stängsel finns runt branta partier för att förhindra att människor och djur skadas genom t.ex. fallolyckor.

Trafik inom området styrs av de allmänna trafikreglerna. Samtliga fordonsförare innehar utbildning för den fordonstyp uppdraget avser. Vägunderhåll i täkten sker regelbundet för att minska risker som kan äventyra trafiksäkerheten.

Riskbedömning av varje salva genomförs före sprängning. Kastrisk, markvibrationer och luftstöt våg värderas utifrån inmätning av pallfronten. Bergväggar besiktas okulärt efter sprängning samt vid arbete intill bergvägg och rensas från löst berg vid behov.

Vid ett eventuellt haveri av maskin eller fordon med läckage av olja/drivmedel som följd skall personal agera direkt eftersom varje maskin är utrustad med oljesaneringsutrustning. BDX har rutiner för att förebygga och minimera eventuella skador.

12. Sevesoverksamhet

I bergtäkten kommer sprängning genomföras där den sammanlagda sprängämnesmängden, vid ett och samma tillfälle, överstiger 10 ton. Eftersom sprängämnesmängden överstiger 10 ton klassas täktverksamheten som en så kallad "Sevesoverksamhet", d.v.s. en verksamhet som omfattas av bestämmelserna i Lag (1998:381) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor.

I täkten används bulksprängämnen, dynamit och primer/booster. Sprängmedel transporteras in i täkten med laddbil och hanteras vid varje enskilt sprängtillfälle av anlitaad entreprenör. Vid sprängningen placeras så kallad patronerad laddning (fast sprängmedel) i botten av spränghålen. Därefter blandas produkterna från laddbilen ner i spränghålen tillsammans med ett förgasningsmedel som efter ca 10 min känsliggjort blandningen till ett sprängmedel. När alla hål fyllts och apterats sprängs salvan.

För verksamheter som är tillståndspliktiga enligt miljöbalken ska ett handlingsprogram ingå som en del i ansökningshandlingarna när verksamheten söker tillstånd. BDX kommer därför att lämna in ett handlingsprogram för Sevesoverksamheten i kommande ansökan.

12.1 Risker

De risker som i huvudsak bedöms uppstå i samband med sprängverksamheten är främst:

- Läckage av produkter vid transport och hantering inför laddning och de effekter detta kan få vid till exempel spridning till vatten.
- Personskada i samband med sprängarbeten.
- Odetonerat sprängämne.
- Okontrollerad sprängning.

Avståndet till närmsta bostadshus från den södra brytfronten är idag ca 500 meter och kommer även i framtiden ligga på detta avstånd. Avståndet till väg E4 är cirka 700 meter.

Närmsta andra Sevesoverksamhet i närområdet är Swerocks bergtäkt på fastigheten Rutvik 16:21 cirka 1 km NÖ om aktuell täkt. Att dessa verksamheter skulle utgöra en risk för varandra bedöms inte föreligga. Inga övriga faktorer i omgivningen bedöms kunna påverka säkerheten i tükten.

13. Miljökonsekvensbeskrivning

Till ansökan om utökad tükttverksamhet kommer en miljökonsekvensbeskrivning att upprättas. Följande utredningar har utförts eller är planerade att genomföras och kommer ligga till grund vid upprättande av miljökonsekvensbeskrivning:

- Naturvärdesinventering
- Hydrologisk utredning
- Vibration- och luftstötsutredning
- Bullerutredning
- Arkeologisk utredning

Aspekter som kommer att belysas i MKB:n är bland annat:

- Påverkan på landskapsbild, friluftsliv, naturmiljö och kulturmiljö
- Buller och damning
- Vibrationer och luftstövågor
- Utsläpp till luft, vatten och mark
- Påverkan på renskötseln i området
- Alternativa lokaliseringar, nollalternativ
- Transporter

20

Inkomna synpunkter kommer att behandlas i ansökan och MKB.

14. Frågor, förslag och synpunkter

Om du har några frågor är du välkommen att kontakta BDX Företagen AB
Anneli Utter, tfn: 0923-668 06 eller via e-post: anneli.utter@bdx.se

Synpunkter eller förslag på den planerade verksamheten skall lämnas via e-post eller skriftligt till BDX.

E-post: anneli.utter@bdx.se

Adress: BDX Företagen AB, Hangarvägen 1, 952 61 Kalix

Kalix 2025-12-12

Anneli Utter
BDX Företagen AB